

Forslag

til

Lov om oprettelse af en centralinstitution for forsorgscentret for Fyn m. v.

Fremsat den 6. oktober 1965 af *socialministeren*.

Socialministeren bemyndiges til at yde bestyrelsen for statens åndssvageforsorg lån af statskassen til oprettelse af en centralinstitution for børn og voksne ved for-

sorgscentret for Fyn m. v. Lånet kan ikke overstige 55 mill. kr. Dette beløb reguleres i forhold til byggeomkostningsindekset for september 1965.

Bemærkninger til lovforslaget.

I folketingsåret 1961-62 gennemførtes lov nr. 208 af 16. juni 1962 om opførelse af skoler under statens åndssvageforsorg samt lov nr. 216 af 16. juni 1962 om udvidelse og ombygning af institutionerne ved forsorgscentret for Sønderjylland m. v. og i folketingsåret 1963-64 vedtoges lov nr. 406 af 18. dec. 1963 om udvidelse og ombygning af institutionerne ved forsorgscentret for Sydøstjylland m. v. (Brejning). De omhandlede love udgør sammen med lov nr. 114 af 11. juni 1959 om udbygning og ombygning af åndssvageinstitutionen Lillemosegård med Gammelmosehus det bevillingsmæssige grundlag for gennemførelsen af en række af de byggearbejder, som er nødvendige for at skabe de bygningsmæssige rammer for en påkrævet udbygning og modernisering af åndssvageforsorgen, således som det tilsigtedes gennem vedtagelsen af lov nr. 192 af 5. juni 1959 om forsorgen for åndssvage og andre særlig svagt begavede.

Sidstnævnte lov bygger i udstrakt grad på resultatet af overvejelserne i det til behandling af åndssvageforsorgens problemer af socialministeriet i 1954 nedsatte udvalg hvis betænkning blev afgivet den 17. september 1958. En nærmere omtale af åndssvageudvalgets betænkning, særlig den der indeholdte undersøgelse af pladsforholdene på de danske åndssvageinstitutioner og det af udvalget op-

stillede program for afhjælpning af pladsmangelen findes i bemærkningerne til forslag til lov nr. 216 af 16. juni 1962 om udvidelse og ombygning af institutionerne ved forsorgscentret for Sønderjylland m. v. (Folketingstidende 1961-62, tillæg A. sp. 1413), hvortil henvises. Det er sammesteds oplyst, at bestyrelsen for statens åndssvageforsorg har nedsat et særligt planlægningsudvalg for hvert af de nu i alt 12 forsorgscentre, hvori landet er opdelt. Disse udvalgs opgaver er at udarbejde nærmere planer for udbygning og modernisering af forsorgen inden for hvert af de pågældende områder.

Planlægningsudvalget for forsorgscentret for Fyn m. v. har i en i november 1964 afgiven betænkning, der er tiltrådt af bestyrelsen for statens åndssvageforsorg, stillet forslag om, at udbygningen af institutionerne ved forsorgscentret for Fyn indledes med etablering af centralinstitutioner i Nyborg for henholdsvis børn og voksne patienter. Betænkningen, der er omdelt til folketingets medlemmer, danner grundlag for nærværende lovforslag.

Forsorgscentret for Fyn m. v. er oprettet pr. 1. november 1959 og omfatter Odense og Svendborg amter med en befolkning på ca. 420.000 indbyggere

Med henblik på varetagelse af et forsorgscenters opgaver er det først og fremmest nødvendigt, at forsorgscentret råder over en centralinstitution,

d. v. s. en institution, der er indrettet til modtagelse af patienter, der indlægges til undersøgelse, observation, diagnosticering, behandling, undervisning og oplæring for kortere eller længere tidsrum, ligesom centralinstitutionen skal være centrets administrative sæde.

Forholdene på Fyn kan hovedsagelig karakteriseres på den måde, at der aldrig har været nogen selvstændig forsorg, hvorfor patienter fra Fyn har måttet indlægges på institutioner i andre landsdele.

Statens Åndssvageforsorg har dog pr. 1. april 1961 overtaget det tidligere epileptikerhospital i Nyborg — nu Børnehospitalet i Nyborg — der i flere år forud herfor væsentligst har været belagt med åndssvage børn. Børnehospitalet har en belægning på 135 børn, men er hverken bygget med henblik på moderne åndssvageforsorg eller med henblik på at være sæde for ledelsen af et forsorgscenter. Børnehospitalet har dog hidtil midlertidigt fungeret som centralinstitution.

Endvidere har Statens Åndssvageforsorg pr. 1. april 1964 med finansudvalgets samtykke erhvervet det tidligere Årup tuberkulosehospital, nu Åruplund, som i løbet af 1964-65 er belagt med 60 børn fra forsorgscentrets venteliste, men som på længere sigt er tænkt anvendt som plejehjem for voksne åndssvage.

Af tidligere bestående, ældre institutioner findes Fælleshåb pr. Kustrup og kostskolen Palleshave pr. Ringe. Den førstnævnte institution er indrettet i en gammel fattiggård og bør snarest nedlægges.

I forsorgscentret findes endvidere en række lederjede institutioner (plejecentraler), der belægges med patienter fra for sorgen, og som modtager en betaling pr. patient under hensyn til de muligheder, det enkelte hjem kan byde. Der er i alt ca. 200 pladser for voksne i disse private institutioner, og heraf må man forvente, at ca. 150 pladser er af en sådan kvalitet, at de vil kunne belægges en årrække endnu.

På det eksterne område, der omfatter skoler, børnehaver, værksteder m. v., er der i de senere år sket en udvikling, idet der i lejede lokaler i de fleste købstæder på Fyn er oprettet skoler, ligesom man har købt en tidligere fabrik i Odense til brug for et værksted. Man henviser herom nærmere til kap. III i den af planlægningsudvalget for Forsorgscentret for Fyn afgivne betænkning.

Planlægningsudvalget har forsøgt at beregne behovet for interne pladser på Fyn ved bl. a. at undersøge, i hvilket omfang patienter fra Fyn er indlagt på institutioner i det øvrige land, men det er ikke muligt ad denne vej at ansætte behovet, bl. a. fordi disse patienter kan have fået en sådan tilknytning

til deres ikke-fynske opholdssted, at de ikke bør flyttes tilbage til Fyn. Planlægningsudvalget har derfor måttet støtte sig til almindelige erfaringer om behovet for interne pladser, der viser, at ca. 2 % af befolkningen har behov for ophold på en institution, d. v. s. at der på Fyn skal være ca. 840 pladser. Heraf anslås 40 pladser at være til brug for elever, der har behov for at være på en kostskole.

Indhøstede erfaringer fra andre forsorgscentre viser endvidere, at mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{3}$ af pladserne skal være for børn, hvilket vil sige et antal børnepladser på mellem 200 og 265. For voksne vil der være behov for mellem 550 og 600 pladser, idet man på grund af den længere gennemsnitslevetid må regne med et større antal gamle under forsorg end tidligere.

Oprindeligt var det tanken at udbygge det nuværende Børnehospital i Nyborg til en centralinstitution fælles for børn og voksne. Imidlertid var dette areal og et naboareal, som man kunne have erhvervet af Nyborg kommune, af en sådan beskaffenhed, at omfattende grundforbedring, herunder navnlig opfyldning og pilotering, var en nødvendig forudsætning for en bebyggelse, således at institutionen ikke uden uforholdsmæssige udgifter kunne udvides til en samlet centralinstitution. I stedet har man erhvervet et ca. 160.000 m² stort areal af Nyborg kommune beliggende ca. 2 km nord for Nyborg ud til Store Bælt. Beløbet til køb af denne grund er bevilget på finansloven for 1964-65.

Planlægningsudvalget har foreslået, at der på denne nyerhvervede grund indrettes en centralinstitution for ca. 200 børn, således at også forsorgscentrets ledelse får sæde her. På det nuværende areal ved Børnehospitalet i Nyborg er det hensigten at indrette en centralinstitution til ca. 240 voksne patienter. Ingen af de eksisterende bygninger er egnede til patientbeboelse og påregnes anvendt f. eks. til værksteder for patienter eller boliger for funktionærer.

Som foran nævnt vil ca. 150 pladser på de nuværende privatejede plejecentraler kunne anvendes i fremtiden, ligesom det som nævnt er hensigten til sin tid at nedlægge Åruplund som børneinstitution og anvende denne institution til ca. 40-50 voksne patienter. Det resterende behov for interne pladser for voksne, i alt 100-150, påregnes dækket ved opførelse af et plejehjem på 50 pladser ved Assens, medens resten: 50-100 pladser indrettes ved opførelse af mindre lokale plejehjem eller pensionater i eller ved nogle af centrets købstæder. Bevillingen hertil vil blive søgt på de årlige bevillingslove. Iøvrigt henvises herom til betænkningens kap. IV og V.

Planlægningsudvalgets forslag til nye central-

institutioner er i princippet godkendt af boligministeriet og sundhedsstyrelsen. Efter betænkningens afgivelse har arkitekten udarbejdet et af bestyrelsen for statens åndssvageforsorg tiltrådt skitseprojekt til de 2 institutioner, hvilke skitseprojekter ligesom detailprojekter for de enkelte afsnit m. v. vil blive forelagt boligministeriet og sundhedsstyrelsen. Bestyrelsen for statens åndssvageforsorg lægger imidlertid vægt på at endelig planlægning først sker på det senest mulige tidspunkt, idet man herved får mulighed for at tilpasse projektet og dets enkelte dele til den fortsatte udvikling i behandlingsmetoder m. v. og til rammerne for de offentlige investeringer.

Det er som følge heraf ikke muligt med sikkerhed at angive de forventede udgifter ved oprettelsen af de 2 institutioner, men på grundlag af det foreløbige skitseprojekt er de samlede omkostninger opgjort til 54,5 mill. kr., hvorfor der søges hjemmel til udgifternes afholdelse indenfor en ramme på 55 mill. kr. med regulering efter byggeomkostningsindeks.

Da Statens åndssvageforsorg er en selvejende institution, finansieres byggeriet ved lån af statskassen, der efter praksis gives mod en årlig ydelse på $5\frac{1}{2}$ pct., hvoraf $4\frac{1}{2}$ pct. af det til enhver tid skyldige beløb er rente, resten afdrag. De endelige bevillinger vil blive søgt på de årlige bevillingslove.